

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра публічної політики

**ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ ОСНОВИ
ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

Методичні вказівки
до практичних занять та самостійної роботи студентів

КИЇВ – 2022

УДК 351:347.73(477)

*Схвалено Вченою радою
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 6 від 30 червня 2022 р.)*

Укладачі:

Н.М. Корчак, доктор юридичних наук, доцент;
І.В. Мордас, кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти:

О.І. Пархоменко-Куцевіл, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
Т.М. Мужанова, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління інформаційною та кібернетичною безпекою Державного університету телекомунікацій.

Фінансово-правові основи публічної політики України: методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів / уклад.: Н.М. Корчак, І.В. Мордас. К.: ННІ ПУДС КНУ. 2022. 21 с.

Методичні вказівки призначені для студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка усіх форм навчання спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”, які вивчають дисципліну “Фінансово-правові основи публічної політики України”, а також для аспірантів, викладачів та науковців, які цікавляться даною проблематикою.

УДК 351:347.73(477)

©Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2022

ВСТУП

Публічна політика в Україні впливає на всі сфери життєдіяльності суспільства, тому повинна реалізовуватися на основі використання системи ефективних механізмів. Результативність обраної моделі застосування таких механізмів залежить від наявності необхідного фінансово-правового забезпечення, що потребує активізації спільних зусиль всіх державних інституцій та інститутів громадянського суспільства. Якість прийнятих управлінських рішень впливає на ефективність всієї системи публічного управління.

Сьогодні саме фінансово-правові механізми відіграють ключову роль у формуванні та реалізації публічної політики в Україні, а відтак необхідність їх розробки та використання актуалізує питання підготовки відповідних фахівців.

Навчальна дисципліна «Фінансово-правові основи публічної політики України» є важливою складовою підготовки студентів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна знайомить студентів із публічно-правовими засадами взаємодії учасників публічної політики з метою розробки та прийняття ефективних управлінських рішень у сфері формування, розподілу фінансових ресурсів для задоволення матеріальних потреб держави (її органів та установ) та органів місцевого самоврядування. Вивчаються три блоки тем: теоретико-методологічні засади дисципліни; бюджет як інструмент реалізації публічної політики; функціонально-структурні інструменти забезпечення реалізації публічної політики. Розглядаються фінансові ресурси публічної політики. Детальна увага приділяється публічним фінансам як галузі фінансових знань, що вивчає регламентовану діяльність суб'єктів публічного адміністрування щодо формування, розподілу і використання публічних фондів коштів, удосконалення бюджетних відносин. Пояснюється механізм реалізації законів та нормативно-правових актів через алгоритм прийняття адміністративно-управлінського рішення. З'ясовується роль бюджету в управлінні фінансами та надається правова характеристика публічним доходам та державним видаткам. Послідовно розглядаються основні підходи до формування коду бюджетної класифікації видатків та кредитування державного та місцевого бюджетів. Пояснюється доцільність запровадження програмно-цільового методу бюджетування на рівні місцевих бюджетів крізь призму сучасного підходу до управління регіональним розвитком.

Метою навчальної дисципліни є забезпечення стійкої системи знань про фінансові основи (умови) вироблення та реалізації публічної політики, розуміння механізмів правового забезпечення реалізації засад публічної політики, вільне орієнтування в юридичних аспектах публічної діяльності як прояву сутності публічної політики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

основні етапи та характеристики історичного процесу формування держави;

історію та теорію державної служби;

соціальні засади політики;

історію та теорію публічного управління та адміністрування;

інституалізацію (систему) публічної політики;

форми взаємодії держави і суспільства;

сучасні практики електронної демократії;

вміти:

збирати та інтерпретувати інформацію щодо розуміння впливу державних органів влади на сферу громадянського суспільства та реалізацію демократичної практики їх взаємовпливів;

збирати й обробляти інформацію щодо суспільних проблем, індивідуальних, групових і загальносуспільних інтересів, знаходити адекватні аргументи для обґрунтування результатів аналізу;

застосовувати основні поняття, категорії, системи, алгоритми в аналізі політичної діяльності та публічних фінансів;

виявляти сучасні тенденції в удосконаленні організаційно-правових засад управління публічними фінансами та реалізації законодавства про публічні фінанси;

прогнозувати перспективи реалізації демократичного врядування на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях управління;

володіти:

навичками наукового дослідження та управління інформацією;

навичками критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, правових подій та явищ;

навичками використання іншомовних фахових інформативних джерел з питань сутності, змісту, формування, реалізації, інформаційно-аналітичного та фінансово-правового забезпечення публічної політики і управління;

навичками здійснення стратегічного планування в масштабах підрозділу державного органу;

навичками підготовки дієвого аналітичного документу з питань публічної політики і державного управління.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти дисципліна «Фінансово-правові основи публічної політики України» забезпечує набуття здобувачами освіти наступних *компетентностей*:

загальні:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати;

цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав;

здатність працювати в команді;

здатність планувати та управляти часом;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

навички міжособистісної взаємодії;

спеціальні (фахові, предметні):

здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;

здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

Згідно вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти дисципліна «Фінансово-правові основи публічної політики України» забезпечує одержання здобувачами освіти наступних *результатів навчання*:

використання базових знань з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;

знання стандартів, принципів та норм діяльності у сфері публічного управління та адміністрування;

знання основних нормативно-правових актів та положень законодавства у сфері публічного управління та адміністрування;

використання методів аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Публічна політика як соціально-політичне явище

Концепт публічної політики. Поняття, особливості та цінність публічної політики. Чинники, які обумовлюють запити на публічну політику. Предметно-практичне значення публічної політики. Учасники публічної політики та форми їх взаємодії. Публічна діяльність як основний компонент публічної політики. Загальна характеристика публічної діяльності.

Тема 2. Фінанси та фінансова діяльність держави і органів місцевого самоврядування

Поняття, особливості та функції фінансів. Співвідношення фінансів та грошей. Грошові фонди (централізовані/децентралізовані) як об'єкт фінансів та їх джерела. Загально-правова характеристика фінансових ресурсів країни. Фінансові ресурси (публічні/приватні) та стадії їх формування. Зміст та елементи фінансової системи держави. Фінансова діяльність держави (поняття, зміст, методи, завдання) та органи її здійснення. Методи фінансової діяльності та завдання державного регулювання фінансових відносин.

Тема 3. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

Поняття та особливості фінансово-правової норми. Класифікація видів фінансово-правових норм та їх структура. Фінансові правовідносини та їх особливості. Загальна характеристика складу фінансових правовідносин (суб'єкти, об'єкти, зміст, юридичні факти). Суб'єкти фінансових правовідносин. Характеристика підстав виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Порядок захисту прав та законних інтересів суб'єктів фінансових правовідносин.

Тема 4. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю в Україні

Фінансовий контроль та фінансова дисципліна. Зміст, завдання та принципи фінансового контролю. Види фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю. Функції органів фінансового контролю загальної та спеціальної компетенції. Класифікація та особливості проведення перевірок. Аудиторський контроль.

Змістовий модуль 2. Бюджет як інструмент реалізації публічної політики

Тема 5. Бюджет та бюджетна система

Бюджет та його роль в управлінні фінансами. Поняття бюджету та його функції. Структура, склад та функції бюджету. Поняття бюджетного періоду. Загальна характеристика бюджетного законодавства України. Призначення та склад загального та спеціального фондів. Резервний фонд бюджету. Поняття, структура та принципи бюджетної системи.

Тема 6. Бюджетна класифікація. Бюджетний дефіцит та профіцит

Поняття та призначення бюджетної класифікації. Нормативно-правова основа бюджетної класифікації. Склад бюджетної класифікації. Класифікація доходів та видатків бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Бюджетний дефіцит і профіцит. Бюджетні призначення та бюджетні асигнування. Формування коду бюджетної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів для бюджетної програми.

Тема 7. Бюджетний процес, стадії та учасники. Контроль за виконанням

Основні засади бюджетного процесу. Бюджетне планування в Україні. Стадії бюджетного процесу. Порядок формування бюджету. Порядок внесення змін до бюджету.

Порядок виконання бюджету. Порядок звітування про виконання бюджету. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Тема 8. Державні цільові програми як основа реалізації публічної політики

Сутність та принципи програмно-цільового планування в Україні. Поняття державної цільової програми. Мета та завдання розробки державних цільових програм. Класифікація державних цільових програм. Процес створення та реалізації державної цільової програми. Схема оцінювання державних цільових програм. Методи оцінки ефективності державних цільових програм.

Тема 9. Правове регулювання публічних та місцевих доходів

Поняття та система публічних доходів. Класифікація публічних та місцевих доходів. Поняття та види обов'язкових платежів. Податкові доходи та система оподаткування в Україні. Неподаткові державні та місцеві доходи. Правовий режим неподаткових доходів. Порядок управління, обліку та контролю публічних доходів.

Тема 10. Правове регулювання державного кредиту та боргу

Загальна характеристика державного кредитування. Завдання та функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Поняття та види державного боргу. Класифікація державного боргу. Державний борг та гарантований державою борг. Регулювання державного боргу. Правові засоби управління державним та муніципальним боргом.

Змістовий модуль 3. Функціонально-структурні інструменти забезпечення реалізації публічної політики

Тема 11. Публічно-правові основи банківської діяльності в Україні

Місце банківської системи в економічній системі суспільства. Поняття банку як елемента банківської системи. Види та функції банків. Поняття та види банківської діяльності. Банківські операції. Банківські послуги. Банківське регулювання і банківський нагляд. Правовий статус та функції Національного банку України.

Тема 12 Правові основи грошового обігу в Україні

Загальні основи правового регулювання грошового обігу. Поняття грошового обігу та грошової системи. Засоби та методи грошово-кредитної політики держави. Повноваження державних органів щодо здійснення управління грошовим обігом в Україні. Валютний курс. Валютні операції. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні. Відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу.

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Лекція 1. Публічна політика як соціально-політичне явище

План

1. Концепт публічної політики.
2. Публічна політика: поняття, її особливості та цінність.
3. Учасники публічної політики та форми їх взаємодії.
4. Публічна діяльність як основний компонент публічної політики.

Лекція 2. Фінанси та фінансова діяльність держави і органів місцевого самоврядування

План

1. Поняття, особливості та функції фінансів.
2. Загально-правова характеристика фінансових ресурсів країни.
3. Зміст та елементи фінансової системи держави.
4. Фінансова діяльність держави (поняття, зміст, методи, завдання) та органи її здійснення.

Лекція 3. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

План

1. Поняття та особливості фінансово-правової норми.
2. Класифікація видів фінансово-правових норм та їх структура.
3. Фінансові правовідносини та їх особливості.
4. Суб'єкти фінансових правовідносин.

Лекція 4. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю в Україні

План

1. Зміст, завдання та принципи фінансового контролю.
2. Види фінансового контролю.
3. Методи фінансового контролю.
4. Органи фінансового контролю.

Змістовий модуль 2. Бюджет як інструмент реалізації публічної політики

Лекція 5. Бюджет та бюджетна система

План

1. Бюджет та його роль в управлінні фінансами.
2. Загальна характеристика бюджетного законодавства України.
3. Структура та склад бюджету.
4. Поняття, структура та принципи бюджетної системи.

Лекція 6. Бюджетна класифікація. Бюджетний дефіцит та профіцит

План

1. Бюджетна класифікація: поняття та її призначення.
2. Склад бюджетної класифікації. Доходи та видатки.
3. Бюджетний дефіцит і профіцит.
4. Формування коду бюджетної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів для бюджетної програми.

Лекція 7. Бюджетний процес, стадії та учасники. Контроль за виконанням

План

1. Основні засади бюджетного процесу.
2. Бюджетне планування в Україні.
3. Стадії бюджетного процесу.
4. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Лекція 8. Державні цільові програми як основа реалізації публічної політики

План

1. Сутність та принципи програмно-цільового планування в Україні.
2. Поняття державної цільової програми.

3. Класифікація державних цільових програм.
4. Процес створення та реалізації державної цільової програми.

Лекція 9. Правове регулювання публічних та місцевих доходів

План

1. Поняття та система публічних доходів.
2. Класифікація публічних та місцевих доходів.
3. Поняття та види обов'язкових платежів.
4. Правовий режим неподаткових доходів.

Лекція 10. Правове регулювання державного кредиту та боргу

План

1. Загальна характеристика державного кредитування.
2. Форми державного кредиту.
3. Поняття та види державного боргу.
4. Правові засоби управління державним та муніципальним боргом.

Змістовий модуль 3. Функціонально-структурні інструменти забезпечення реалізації публічної політики

Лекція 11. Публічно-правові основи банківської діяльності в Україні

План

1. Поняття, функції та види банківської системи.
2. Поняття банку як елемента банківської системи.
3. Поняття та види банківської діяльності.
4. Банківське регулювання і банківський нагляд.

Лекція 12. Правові основи грошового обігу в Україні

План

1. Поняття грошового обігу та грошової системи.
2. Повноваження державних органів щодо здійснення управління грошовим обігом в Україні.
3. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні.
4. Відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Практичне заняття 1. Публічна політика як соціально-політичне явище

Мета заняття: набуття студентами знань щодо особливостей публічної політики як соціально-політичного явища та чинників, які визначають необхідність її формування та реалізації.

План

1. Предметно-практичне значення публічної політики.
2. Чинники, які обумовлюють запити на публічну політику.
3. Загальна характеристика публічної діяльності.

Питання для обговорення:

- Публічна політика як процес прийняття рішення.

- Індивідуальні та колективні інтереси в публічній політиці.
- Взаємозалежність приватних та суспільних інтересів при формуванні публічної політики.

Рекомендована література: 1, 7, 10-14, 16.

Практичне заняття 2. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

Мета заняття: набуття студентами знань щодо сутності фінансово-правових норм та особливостей фінансово-правових відносин, підстав їх виникнення/зміни/припинення.

План

1. Загальна характеристика складу фінансових правовідносин (суб'єкти, об'єкти, зміст, юридичні факти).
2. Виникнення, зміна та припинення фінансових правовідносин: характеристика підстав.
3. Порядок захисту прав та законних інтересів суб'єктів фінансових правовідносин.

Питання для обговорення:

- Форми прояву категоричності фінансово-правової норми.
- Загальна характеристика фінансової правосуб'єктності.
- Співвідношення понять «суб'єкт фінансових правовідносин» та «суб'єкт фінансового права».

Рекомендована література: 3-5.

Практичне заняття 3. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю в Україні

Мета заняття: набуття студентами знань щодо змісту, завдань та принципів організації та здійснення фінансового контролю.

План

1. Фінансовий контроль та фінансова дисципліна.
2. Функції органів фінансового контролю загальної та спеціальної компетенції.
3. Класифікація та особливості проведення перевірок.

Питання для обговорення:

- Фінансовий контроль як елемент управління.
- Операції вираження змісту фінансового контролю.
- Мета та значення аудиторського контролю.

Рекомендована література: 3-5, 30-32, 36.

Змістовий модуль 2. Бюджет як інструмент реалізації публічної політики

Практичне заняття 4. Бюджет та бюджетна система

Мета заняття: набуття студентами знань щодо ролі бюджету в управлінні фінансами, структури та принципів бюджетної системи держави.

План

1. Поняття бюджетного періоду.
2. Загальний та спеціальний фонди: призначення та склад.

3. Резервний фонд бюджету.

Питання для обговорення:

- Бюджет як економічна та правова категорії.
- Ознаки бюджету як основного централізованого фонду грошових коштів держави.
- Дія бюджету у часі.

Рекомендована література: 3-5, 15, 17-18, 25-28, 33.

Практичне заняття 5. Державні цільові програми як основа реалізації публічної політики

Мета заняття: набуття студентами знань щодо принципів програмно-цільового планування та процесів розробки/реалізації/оцінювання державних цільових програм.

План

1. Мета та завдання розробки державних цільових програм.
2. Схема оцінювання державних цільових програм.
3. Методи оцінки ефективності державних цільових програм.

Питання для обговорення:

- Удосконалення програмно-цільового планування в Україні (зарубіжний досвід).
- Причини недостатньої ефективності державних цільових програм.
- Напрями підвищення ефективності державних цільових програм.

Рекомендована література: 3-5, 9, 18, 22.

Практичне заняття 6. Правове регулювання державного кредиту та боргу

Мета заняття: набуття студентами знань щодо державного кредитування та правових засобів управління державним та муніципальним боргом.

План

1. Завдання та функції державного кредиту.
2. Класифікація державного боргу.
3. Регулювання державного боргу.

Питання для обговорення:

- Державний кредит як економічна категорія.
- Ознаки державного кредиту.
- Основні причини збільшення державного боргу в Україні.

Рекомендована література: 3-5, 17-19, 23.

Змістовий модуль 3. Функціонально-структурні інструменти забезпечення реалізації публічної політики

Практичне заняття 7. Публічно-правові основи банківської діяльності в Україні

Мета заняття: набуття студентами знань щодо публічно-правових основ здійснення банківської діяльності, банківського регулювання та банківського нагляду.

План

1. Місце банківської системи в економічній системі суспільства.

2. Види та функції банків.
3. Правовий статус та функції Національного банку України.

Питання для обговорення:

- Становлення банківської системи України.
- Ознаки банківської системи.
- Роль банківського кредитування в забезпеченні економічного зростання в Україні.

Рекомендована література: 3-5, 24, 29.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Публічна політика як соціально-політичне явище

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Есе на тему: «Роль публічної політики у формуванні громадянського суспільства».

Рекомендована література: 1, 7, 10-14, 16.

Тема 2. Фінанси та фінансова діяльність держави і органів місцевого самоврядування

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Структура системи державних органів, що здійснюють публічну фінансову діяльність, та їх основні повноваження (у формі схеми).

Рекомендована література: 3-5.

Тема 3. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Порівняльна характеристика зобов'язуючих, забороняючих та уповноважуючих фінансово-правових норм (у формі таблиці).

Рекомендована література: 3-6.

Тема 4. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю в Україні

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Структура системи органів державного фінансового контролю та їх повноваження (у формі схеми).

Рекомендована література: 3-6, 30-32, 36.

Змістовий модуль 2. Бюджет як інструмент реалізації публічної політики

Тема 5. Бюджет та бюджетна система

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Есе на тему: «Значення та необхідність формування резервного фонду бюджету».

Рекомендована література: 3-5, 15, 17-18, 25-28, 33.

Тема 6. Бюджетна класифікація. Бюджетний дефіцит та профіцит

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Есе на тему: «Наслідки дефіциту державного бюджету України для населення».

Рекомендована література: 3-5, 15, 17-18, 25-28, 33.

Тема 7. Бюджетний процес, стадії та учасники. Контроль за виконанням

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Контрольні повноваження у сфері бюджету Верховної Ради України, Міністерства фінансів України та Рахункової палати України (у формі таблиці).

Рекомендована література: 3-5, 15, 17-18, 25-28, 31-33, 36.

Тема 8. Державні цільові програми як основа реалізації публічної політики

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Розробка державної цільової програми (у формі проекту нормативно-правового акту).

Рекомендована література: 3-5, 9, 18, 22.

Тема 9. Правове регулювання публічних та місцевих доходів

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Структура системи оподаткування в Україні (у формі схеми).

Рекомендована література: 3-6, 17, 21, 26, 28.

Тема 10. Правове регулювання державного кредиту та боргу

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Есе на тему: «Наслідки збільшення державного боргу в Україні».

Рекомендована література: 3-5, 17-19, 22.

Змістовий модуль 3. Функціонально-структурні інструменти забезпечення реалізації публічної політики

Тема 11. Публічно-правові основи банківської діяльності в Україні

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Порівняльна характеристика банківських систем США, Німеччини, Польщі, Японії та України (у формі таблиці).

Рекомендована література: 3-5, 24, 29.

Тема 12. Правові основи грошового обігу в Україні

Завдання для самостійної роботи

Завдання. Есе на тему: «Вплив волатильності валютного курсу на економічний розвиток країни».

Рекомендована література: 3-5, 38.

ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Організація оцінювання

Семестрове оцінювання таких видів робіт, як: дискусії, опитування, розв'язування задач, тестування, контрольні роботи здійснюються під час занять, які відбуваються за розкладом.

Самостійна робота студента полягає в систематичному виконанні завдань для самостійної роботи протягом семестру.

Форми оцінювання студентів

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу:

– *семестрове оцінювання (max – 80 балів / min – 48 балів):*

1. Виконання практичних занять (max – 35 балів / min – 21 бали).
2. Дві модульні контрольні роботи – (max – 20 балів / min – 12 балів).
3. Самостійна робота – (max – 25 балів / min – 15 балів).

– *підсумкове оцінювання (max – 20 балів / min – 12 балів).*

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі письмової контрольної роботи, яка проводиться на одному з останніх практичних занять з дисципліни.

Залік виставляється за результатами роботи студента протягом усього семестру (*max – 100 балів / min – 60 балів*).

Шкала підсумкової оцінки:

- зараховано (60-100 балів),
- незараховано (0-59 балів).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Перелік питань до Модульної контрольної роботи 1

1. Концепт публічної політики.
2. Публічна політика: поняття, її особливість та цінність.
3. Предметно-практичне значення публічної політики.
4. Чинники, які обумовлюють запити на публічну політику.
5. Учасники публічної політики та форми їх взаємодії.
6. Публічна діяльність як основний компонент публічної політики.
7. Загальна характеристика публічної діяльності.
8. Поняття, особливості та функції фінансів.
9. Загально-правова характеристика фінансових ресурсів країни.
10. Зміст та елементи фінансової системи держави.
11. Фінансова діяльність держави (поняття, зміст, методи, завдання) та органи її здійснення.

12. Грошові фонди (централізовані/децентралізовані) як об'єкт фінансів та їх джерела.
13. Фінансові ресурси (публічні/приватні) та стадії їх формування.
14. Методи фінансової діяльності та завдання державного регулювання фінансових відносин.
15. Поняття та особливості фінансово-правової норми.
16. Класифікація видів фінансово-правових норм та їх структура.
17. Фінансові правовідносини та їх особливості.
18. Суб'єкти фінансових правовідносин.
19. Загальна характеристика складу фінансових правовідносин (суб'єкти, об'єкти, зміст, юридичні факти).
20. Виникнення, зміна та припинення фінансових правовідносин: характеристика підстав.
21. Порядок захисту прав та законних інтересів суб'єктів фінансових правовідносин.
22. Зміст, завдання та принципи фінансового контролю.
23. Види фінансового контролю.
24. Методи фінансового контролю.
25. Органи фінансового контролю.
26. Фінансовий контроль та фінансова дисципліна.
27. Функції органів фінансового контролю загальної та спеціальної компетенції.
28. Класифікація та особливості проведення перевірок.

Перелік питань до Модульної контрольної роботи 2

1. Бюджет та його роль в управлінні фінансами.
2. Загальна характеристика бюджетного законодавства України.
3. Структура та склад бюджету.
4. Поняття, структура та принципи бюджетної системи.
5. Поняття бюджетного періоду.
6. Загальний та спеціальний фонди: призначення та склад.
7. Резервний фонд бюджету.
8. Бюджетна класифікація: поняття та її призначення.
9. Склад бюджетної класифікації. Доходи та видатки.
10. Бюджетний дефіцит і профіцит.
11. Формування коду бюджетної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів для бюджетної програми.
12. Основні засади бюджетного процесу.
13. Бюджетне планування в Україні.
14. Стадії бюджетного процесу.
15. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.
16. Сутність та принципи програмно-цільового планування в Україні.
17. Поняття державної цільової програми.
18. Класифікація державних цільових програм.
19. Процес створення та реалізації державної цільової програми.
20. Мета та завдання розробки державних цільових програм.
21. Схема оцінювання державних цільових програм.
22. Методи оцінки ефективності державних цільових програм.
23. Поняття та система публічних доходів.
24. Класифікація публічних та місцевих доходів.
25. Поняття та види обов'язкових платежів.
26. Правовий режим неподаткових доходів.
27. Загальна характеристика державного кредитування.

28. Форми державного кредиту.
29. Поняття та види державного боргу.
30. Правові засоби управління державним та муніципальним боргом.
31. Завдання та функції державного кредиту.
32. Класифікація державного боргу.
33. Регулювання державного боргу.

Перелік питань до Заліку

1. Концепт публічної політики.
2. Публічна політика: поняття, її особливість та цінність.
3. Предметно-практичне значення публічної політики.
4. Чинники, які обумовлюють запити на публічну політику.
5. Учасники публічної політики та форми їх взаємодії.
6. Публічна діяльність як основний компонент публічної політики.
7. Загальна характеристика публічної діяльності.
8. Поняття, особливості та функції фінансів.
9. Загально-правова характеристика фінансових ресурсів країни.
10. Зміст та елементи фінансової системи держави.
11. Фінансова діяльність держави (поняття, зміст, методи, завдання) та органи її здійснення.
12. Грошові фонди (централізовані/децентралізовані) як об'єкт фінансів та їх джерела.
13. Фінансові ресурси (публічні/приватні) та стадії їх формування.
14. Методи фінансової діяльності та завдання державного регулювання фінансових відносин.
15. Поняття та особливості фінансово-правової норми.
16. Класифікація видів фінансово-правових норм та їх структура.
17. Фінансові правовідносини та їх особливості.
18. Суб'єкти фінансових правовідносин.
19. Загальна характеристика складу фінансових правовідносин (суб'єкти, об'єкти, зміст, юридичні факти).
20. Виникнення, зміна та припинення фінансових правовідносин: характеристика підстав.
21. Порядок захисту прав та законних інтересів суб'єктів фінансових правовідносин.
22. Зміст, завдання та принципи фінансового контролю.
23. Види фінансового контролю.
24. Методи фінансового контролю.
25. Органи фінансового контролю.
26. Фінансовий контроль та фінансова дисципліна.
27. Функції органів фінансового контролю загальної та спеціальної компетенції.
28. Класифікація та особливості проведення перевірок.
29. Бюджет та його роль в управлінні фінансами.
30. Загальна характеристика бюджетного законодавства України.
31. Структура та склад бюджету.
32. Поняття, структура та принципи бюджетної системи.
33. Поняття бюджетного періоду.
34. Загальний та спеціальний фонди: призначення та склад.
35. Резервний фонд бюджету.
36. Бюджетна класифікація: поняття та її призначення.
37. Склад бюджетної класифікації. Доходи та видатки.
38. Бюджетний дефіцит і профіцит.

39. Формування коду бюджетної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів для бюджетної програми.
40. Основні засади бюджетного процесу.
41. Бюджетне планування в Україні.
42. Стадії бюджетного процесу.
43. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.
44. Сутність та принципи програмно-цільового планування в Україні.
45. Поняття державної цільової програми.
46. Класифікація державних цільових програм.
47. Процес створення та реалізації державної цільової програми.
48. Мета та завдання розробки державних цільових програм.
49. Схема оцінювання державних цільових програм.
50. Методи оцінки ефективності державних цільових програм.
51. Поняття та система публічних доходів.
52. Класифікація публічних та місцевих доходів.
53. Поняття та види обов'язкових платежів.
54. Правовий режим неподаткових доходів.
55. Загальна характеристика державного кредитування.
56. Форми державного кредиту.
57. Поняття та види державного боргу.
58. Правові засоби управління державним та муніципальним боргом.
59. Завдання та функції державного кредиту.
60. Класифікація державного боргу.
61. Регулювання державного боргу.
62. Поняття, функції та види банківської системи.
63. Поняття банку як елементу банківської системи.
65. Поняття та види банківської діяльності. Банківські операції.
65. Банківське регулювання і банківський нагляд.
66. Місце банківської системи в економічній системі суспільства.
67. Види та функції банків.
68. Правовий статус та функції Національного банку України.
69. Поняття грошового обігу та грошової системи.
70. Повноваження державних органів щодо здійснення управління грошовим обігом в Україні.
71. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні.
72. Відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу.

ПОНЯТТЯ ТА ТЕРМІНИ

1. Державні інститути публічної влади
2. Легітимація політичної влади
3. Легітимація громадської думки
4. Імплементация
5. Інституалізація
6. Фінанси
7. Фінансові ресурси
8. Фінансова система держави
9. Фінансова діяльність держави
10. Фінансово-правова норма
11. Суб'єкт фінансових правовідносин
12. Суб'єкт фінансового права

13. Фінансовий контроль
14. Фінансова дисципліна
15. Державний бюджет
16. Резервний фонд бюджету
17. Бюджетний період
18. Бюджетна система
19. Бюджетна класифікація.
20. Бюджетний дефіцит.
21. Бюджетний профіцит.
22. Бюджетний процес
23. Програмно-цільове планування
24. Державна цільова програма
25. Публічні доходи
26. Система оподаткування
27. Державний кредит
28. Державний борг
29. Гарантований державною борг
30. Управління державним боргом
31. Банк
32. Банківська діяльність
33. Банківська система
34. Банківська операція
35. Банківська послуга
36. Банківське регулювання
37. Банківський нагляд
38. Грошовий обіг
39. Грошова система
40. Валютний курс
41. Валютна операція
42. Валютне регулювання
43. Валютний контроль

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Публічна політика: навчальний посібник / авт. кол.: С.О. Телешун, С.В. Ситник, І.В. Рейтерович та ін.; за заг. ред. С.О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ: НАДУ, 2016. 340 с.
2. Ситник Г.П. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування: підручник / Г.П. Ситник, О.А. Зубчик, М.Г. Орел, М.Г. Штельмашенко; за ред. Г.П. Ситника. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2020. 315 с.
3. Фінансове право: підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.
4. Фінансове право України: навч. посібник (у схемах, таблицях та коментарях) / К.А. Гурковська, О.Б. Мороз, Ю.С. Назар, Л.М. Сукмановська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 308 с.
5. Фінансове право: навчальний посібник / Н.Ю. Пришва, Н.Я. Якимчук та ін.; за заг. ред. проф. Н.Ю. Пришви. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 380 с.

Додаткова література

6. Бардаш С.В. Поняття і склад публічних фінансів як об'єкта державного фінансового аудиту / С.В. Бардаш, Ю.Р. Баранюк. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 6. Частина 1. С. 34-37.
7. Гомоляко О. Формування публічної політики: теоретико-методологічні аспекти / О. Гомоляко. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 4(39). С. 22-26.
8. Павлюк Н.В. Формування нормативно-правової основи публічного управління в контексті децентралізації влади в Україні / Н.В. Павлюк. Актуальні проблеми державного управління. 2017. 1(51). С. 1-8.
9. Посібник для керівників державної служби / Ю. Лихач (кер. авт. колективу), М. Канавець, Р. Попов, А. Малюга, Н. Шамрай, С. Гербеда, А. Мацокін, Н. Чермошенцева, С. Селіванов, Н. Щербак, В. Дівак, Г. Третяченко, Ю. Єрченко, М. Постолюк, О. Бутенко, Л. Михалик; за заг. ред. Н. Алюшиної. К.: ТОВ «ВІСТКА», 2020. 422 с.
10. Публічна політика та управління: наукова розробка / авт. кол.: С.О. Телешун, О.Р. Титаренко, С.В. Ситник, С.І. Вировий. К.: НАДУ, 2010. 36 с.
11. Публічна політика як соціальне явище: методичні рекомендації до практичних та семінарських занять / уклад. С.О. Телешун. Київ: НАДУ, 2009. 36 с.
12. Пухкал О.Г. Модернізація державного управління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні: монографія / О.Г. Пухкал. Київ: Київський університет, 2010. 287 с.
13. Розроблення публічної політики. Практичний посібник / уклад. А.О. Чемерис. Київ: ТОВ «Софія». 2011. 128 с.
14. Телешун С. Публічна чи державна політика – вітчизняна дилема вибору / С. Телешун, С. Ситник, І. Рейтерович. Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2012. Вип. 4. С. 185-196.
15. Фещенко Л.В. Бюджетна система України: навчальний посібник / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. Київ: Кондор, 2008. 440 с.
16. Чальцева О.М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія / О.М. Чальцева. Вінниця: ФОП Барановська Т.П., 2017. 336 с.

Законодавчі та нормативні акти

17. Бюджетний кодекс України: Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
18. Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: Постанова КМУ від 14 січня 2015 р. № 6 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-%D0%BF>
19. Законодавство з питань бухгалтерського обліку в бюджетних установах URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/buhgalterskiy-oblik/>
20. Законодавство з питань казначейського обслуговування URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/kaznacheyske-obslugovuvannya/>
21. Законодавство з питань оприлюднення публічних коштів URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/oprilyudnennya-publichnikh-koshtiv/>
22. Законодавство з програмно-цільового методу URL: <http://www.ibser.org.ua/legislation>
23. Податковий кодекс України: Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

24. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
25. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України від 15 грудня 2020 року № 1082-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20>
26. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету: Наказ МФУ 12.03.2012 № 333 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 березня 2012 р. за № 456/20769) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>
27. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ МФУ 23.08.2012 № 938 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12 вересня 2012 р. за № 1569/21881) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12>
28. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова КМУ від 28 лютого 2002 р. № 228 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>
29. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
30. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
31. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 року № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19%20#Text>
32. Регламент Рахункової палати: Затверджений рішенням рахункової палати від 28.08.2018 № 22-7. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/About/RegulatoryDoc/arp_1_new.pdf
33. Типова програмна класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів/Тимчасова класифікація видатків та кредитування для бюджетів місцевого самоврядування, які не застосовують програмно-цільового методу (ТПКВКМБ/ТКВКБМС) та кодів функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету (КФК) URL: <https://buhgalter.com.ua/dovidnik/byudzhetna-klasifikatsiya/timchasova-klasifikatsiya-vidatkiv-ta-kredituvannya-dlya-byudzhetiv/>

Електронні ресурси

35. Офіційний сайт Президента України URL: www.president.gov.ua
36. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: www.rada.gov.ua
37. Офіційний сайт Рахункової палати України URL: www.ac-rada.gov.ua
38. Офіційний сайт Кабінету міністрів України URL: www.kmu.gov.ua
39. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua
40. Офіційний сайт Державної казначейської служби України URL: www.treasury.gov.ua
41. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України URL: www.dkrs.gov.ua
42. Офіційний сайт Міністерства Юстиції України URL: www.minjust.gov.ua
43. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
44. Єдиний державний реєстр судових рішень України. – URL: <http://reyestr.court.gov.ua>

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ	6
ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	11
ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ	13
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ	13
ПОНЯТТЯ ТА ТЕРМІНИ	16
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	17

**ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ ОСНОВИ
ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

Методичні вказівки
до практичних занять та самостійної роботи студентів

Укладачі: Корчак Н.М., Мордас І.В.